

मत्स्य व्यवसाय (माछा मार्ने, डुंगा चलाउने र जलीय कृषि) का कामदारहरूका लागि दुर्घटना रोकथाम: सुरक्षा र सफाइ

परिचय

यस हातेपुस्तिकाले (तपाईंले) माछा मार्नेलगायतका काम गर्दा आईपर्न सक्ने सुरक्षा र स्वास्थ्यसम्बन्धी समस्याका बारेमा जानकारी प्रस्तुत गर्दछ । (तपाईं) कामदारहरूले आफ्नो सुपरभाइजर वा उद्योगको व्यवस्थापन पक्षले दिएका सुरक्षासम्बन्धी निर्देशनहरूको पालना गर्नुका साथसाथै आफ्नो सुरक्षाको सवालमा आफैँ पनि सचेत र सक्रिय हुनुपर्दछ । यस हातेपुस्तिकामा प्रस्तुत गरिएका जानकारीलाई ध्यानपूर्वक पढी त्यसको मनन र कार्यान्वयन गर्नुहुनेछ र आफूलाई सुरक्षित र चिन्तामुक्त राखी पारिवारिक खुसी कायम गर्नुहुनेछ भन्ने हामीलाई आशा छ ।

※ यस हातेपुस्तिकामा जापानी भाषाको प्रति (कपी) समेत संलग्न भएकाले यसमा उल्लेख गरिएका जानकारीका सवालमा कुनै प्रश्न वा जिज्ञासा भएमा (तपाईं) कामदारहरूले आफ्नो उद्योगको जापानी सुपरभाइजरसँग पनि सोध्नसक्नुहुनेछ ।

१. मत्स्य उद्योग र मत्स्य व्यवसायमा प्रयोग हुने जहाजमा काम गर्दा

१. जहाजमा आउँदै गर्दा ध्यान दिनुहोस ।

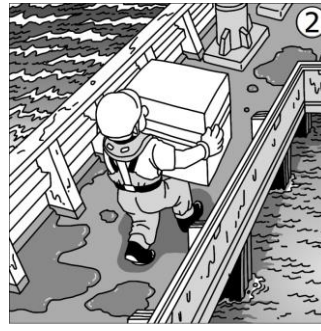
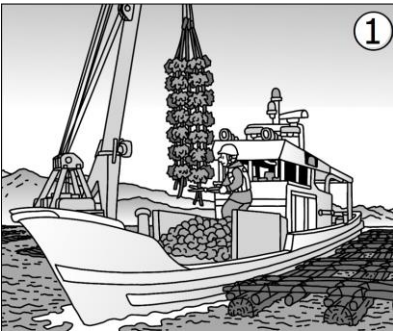
१) जहाजको चाल र सामुद्रिक छालका सम्बन्धमा ।

हावाको वेग र बहावका कारण समुद्रमा समय-समयमा छाल आउने गर्दछ र यस्तो छालका कारण सामुद्रिक सतहको चालमा पनि जटिलता आउँछ । यस्तो छाल जहाज नै हल्लिने गरी जुनसुकै दिशाबाट पनि आउन सक्दछ, जसले गर्दा जहाजको चालक दल र अन्यसमेतलाई घाइते तुल्याउन सक्दछ । जहाजको चाल अप्रत्याशित छ भने यस्तो गतिलाई हावाको तरंग, पानीको बहाव र हावा बहिरहेको दिशाको अवस्थाले ठूलो प्रभाव पार्दछ । (चालकदलका सबै सदस्यहरूले यसलाई ध्यानमा राखी आकस्मिकताका लागि तयार रहनुपर्दछ ।)

जहाज अपेक्षित गतिमा छ भने पनि त्यसलाई पानीको छाल र तरंगले जुनसुकै बेला हान्न सक्छ । तसर्थ चालक दलका सदस्यहरूले हरेक समय आफ्नो नजिकको र वरिपरिको वस्तुस्थितिलाई नियालीरहेको हुनुपर्छ र सावधान भईरहनुपर्छ । तत्कालीन वस्तुस्थितिलाई कसरी सम्हाल्ने भन्ने जानकारीको अभाव हुँदा दुर्घटनाको सम्भावना प्रबल हुन पुग्छ ।

जहाज र सामुद्रिक छाल को गति स्थिर अवस्थामा रहिरहन्छ भन्ने हुँदैन । अप्रत्याशित छाल आउने र बहाव बढ्ने सम्भावना पनि सधैं रहिरहन्छ । जहाज चालक दलका सबै सदस्यहरूले यसप्रकारको सम्भावित अवस्थाका बारेमा सधैं सचेत भईरहनुपर्दछ र आकस्मिक अवतरणका लागि तयारी अवस्थामा रहनुपर्दछ । तपाईं (कामदारहरू) ले म त अनुभवी व्यक्ति हुँ, त्यसैले मलाई केही हुँदैन भनेर कहिल्यै पनि नसोच्नुहोस ।

डेकमा काम गर्दा खतराको जानकारी पाउनका लागि सधैं सावधान भईरहनुपर्छ । समुद्रमा खस्न सक्ने सम्भावनालाई आत्मसात गरी सधैं लाइफ ज्याकेट लगाएर मात्रै काममा जानुहोस । विशेष गरी रातको समयमा माछा मार्ने काम सञ्चालन गर्दा डेकलाइटले पानीको सतहलाई स्पष्ट रूपमा देख्न गाह्रो हुने भएकाले त्यसबेला झनै सचेत हुनुपर्दछ र लाइफ ज्याकेट अनिवार्य लगाउनुपर्दछ ।

- प्रथमतः आफ्नो टाउको जोगाउनुहोस ! ①
- सुरक्षित मार्ग कुन हो ? ②
- सिँढीबाट तल र माथि गर्दा यी तीन नियमहरूको पालना गर्नुहोस । ③

- जहाजको हलचल अनियमित हुन्छ । ④
- डेकमा काम गर्दा (तपाईं) कामदारहरूले सधैं आवश्यक अनुसार लाइफ ज्याकेट वा सेफ्टी बेल्ट लगाउनु पर्दछ । आवश्यक पर्नासाथ सुरक्षा डोरीको प्रयोग गरी बलियोसँग बाँध्नुपर्दछ । ⑤
- जहाजको हलचल ठुलो (अनियन्त्रित) हुँदा खस्न सक्ने वस्तुहरूलाई उचित स्थानमा राम्रोसँग बाँधेर राख्नुपर्दछ । ⑥

२) सरसफाइ र स्वच्छतालाई आफ्नो बानी बनाउने र सधैं अनुशासनमा रहने ।

निरन्तर सञ्चालनमा रहने जहाजलाई पानीको छाल वा तरंगले निरन्तर प्रहार गरिरहने भएको हुँदा त्यस्ता जहाजलाई सुगठित र स्वच्छ गरी निरन्तर सफाइ गर्नुपर्दछ । यदि डेक क्षेत्र सुगठित, सफा र स्वच्छ छैन भने (तपाईं) चालक कामदारहरू त्यस डेकमा रहेका हल्लिने वस्तुमा ठोक्किने, चिप्लने र लडने सम्भावना हुन्छ ।

१) व्यवस्थापन

कार्यक्षेत्रमा के-कस्ता वस्तुहरू आवश्यक छन र के-कस्ता आवश्यक छैनन भनी छुट्याउनु र अनावश्यक वस्तुको निपटारा लगाउनु नै व्यवस्थापनको उद्देश्य हो । माछा मार्ने व्यवसायका कामदारहरूले पनि आफ्नो कार्यक्षेत्र (जहाज) मा के आवश्यक पर्छ र के पर्दैन भनी छुट्याउनुपर्दछ । समुद्रमा विभिन्न प्रकारका फोहोर फाल्न कानुनले नै निषेध गरेको हुँदा (तपाईं) कामदारहरूले पनि यसबारेमा सचेत हुन, आफ्ना सुपरभाइजर वा माथिल्ला स्तरका कर्मचारीलाई सोध्न र उनीहरूको निर्देशनको पालना गर्न आवश्यक हुन्छ । ⑦

२) स्वच्छता

स्वच्छता भनेको आफूलाई चाहिने वस्तुहरू आवश्यक परेको समयमा सजिलै पाइने गरी सुरक्षित तवरबाट राख्नु हो । हरेक प्रकारका जहाजको आफ्नै प्रकारका स्वच्छता का मापदण्डहरू हुन्छन । (तपाईं) कामदारहरूले पनि आफ्नो जहाजको स्वच्छताका मापदण्डलाई बुझ्न, गहाँ खालका वस्तुहरू एवं हलुका खालका वस्तुहरू कहाँ-कहाँ राख्दा सुरक्षित र सहज हुन्छ भन्ने बुझ्न आफ्ना उच्चपदस्थ वा सुपरभाइजरका निर्देशनहरूको पालना गर्नुपर्दछ । ⑧

३) सरसफाइ

सरसफाइ भनेको कुनै ठाउँबाट फोहोर हटाउनु र त्यस ठाउँलाई सफा राख्नु हो । डेक क्षेत्रमा माछा मार्ने कार्य सञ्चालन गर्ने क्रममा माछाको रगत र मैलाले फोहोर र दुर्गन्धित हुनसक्छ । यदि सो क्षेत्रलाई उचित किसिमले सफा गरिएन भने त्यहाँ ठोकिने, चिप्लने, खस्ने वा त्यस्तै प्रकारका गम्भीर दुर्घटना हुन सक्छन । ⑨

४) राम्रो सरसफाइ व्यवहार

राम्रो सरसफाइ व्यवहार आफ्नो लुगाकपडा, हातगोडा, प्रयोगमा आउने भान्साका सामग्रीहरू एवं व्यक्तिगत सरसफाइका विषयसँग सम्बन्धित उच्चस्तरको सरसफाइ व्यवहारसँग सम्बन्धित छ । सम्भावित रोगबाट बच्नका लागि यस्तो व्यक्तिगत सरसफाइ अत्यावश्यक छ । ⑩

५) अनुशासन

अनुशासन भनेको कार्यक्षेत्रलाई व्यवस्थित, सुगठित, स्वच्छ र सफा बनाउने बानीव्यवहारसँग सम्बन्धित विषय हो । जहाजमा सुरक्षा र सरसफाइ कायम गर्नका लागि यस्तो अनुशासन एकदमै आवश्यक हुन्छ ।

२. खतरायुक्त वस्तुहरू र सुरक्षा संकेतहरू ।

१) खतरायुक्त वस्तुहरूको प्रयोग र व्यवस्थापन ।

जहाजमा उच्चचापयुक्त ग्यास, अत्यधिक प्रज्वलनशील सामग्रीहरू, विषाक्त पदार्थहरू लगायत धेरै किसिमका खतरायुक्त वस्तुहरू हुन्छन् । (तपाईं) कामदारहरूले यस्ता खतरायुक्त वस्तुलाई सावधानीपूर्वक प्रयोग गर्नुपर्दछ । यसका लागि चेतावनीका संकेतहरू र आफूहरूभन्दा उच्चतहका कर्मचारीहरूको निर्देशन र सल्लाह अनुसार चल्नु उपयुक्त हुन्छ ।

उच्चचापयुक्त ग्यास: उच्चचापयुक्त ग्यासअन्तर्गत वेल्डिङ कार्यका लागि प्रयोग हुने एसिटिलिन ग्यास, फ्रिज वा रेफ्रिजेनेटरमा प्रयोग हुने ग्यासहरू, खाना पकाउन प्रयोग हुने एलपी ग्यास आदि पर्दछन् । यस्ता उच्चचापका ग्यासहरूबाट आगलागी हुन सक्ने, विस्फोट हुन सक्ने, ग्यासबाट विषाक्तता फैलन सक्ने, निस्सासिन सक्ने वा शीतदंश (शीतलता नास हुने) हुन सक्नेजस्ता खतरा आईलाग्न सक्दछन् । त्यसकारण (तपाईं) कामदारहरूले अतिआवश्यक नपरेसम्म त्यस्ता उच्चचापयुक्त ग्यासहरूलाई यताउता नसार्नुहोस, ग्यासका सिलिण्डरहरूलाई उचित ठाउँमा कसिलोसँग राख्नुहोस र ग्यासको पाइप वा भाल्वलाई दबाब पर्ने काम नगर्नुहोस ।

प्रज्वलनशील पदार्थहरू: प्रज्वलनशील पदार्थअन्तर्गत इन्जिनमा प्रयोग हुने इन्धन, मट्टितेल, रङलगायतका वस्तुहरू पर्दछन् । यस्ता प्रज्वलनशील वस्तुहरूलाई भण्डारक्षेत्रको नजिक नल्याउनुहोस ।

विषाक्त पदार्थ: विषाक्त पदार्थ अन्तर्गत डाइल्युट सल्फ्युरिक एसिड, समुद्री पानी पाइपमा प्रयोग हुने फ्ल्युड र डिस्केलिङ एजेन्ट आदि पर्दछन् । ग्यासमा सास फेर्दा वा रासायनिक तरल पदार्थलाई छुँदा विषाक्तता वा जलन हुन सक्छ । यस्ता पदार्थहरूको प्रयोग गर्दा चश्मा, एसिडप्रतिरोधी पञ्जा लगायतका सुरक्षाका सामग्रीहरूको प्रयोग गर्नुपर्दछ । कीटाणुनाशकका लागि सफाई एजेन्टहरू प्रयोग गर्दा पनि उचित सुरक्षा र सावधानी अपनाउनुपर्दछ ।

अन्य खतरायुक्त सामग्रीहरू: माछा मार्ने व्यवसायमा काम गर्ने कामदारहरू सार्क, स्टिनग्रे बाब आदिको दाँत, हिम गँगतो (स्नो क्रयाबको) पञ्जा, टुना माछाको पखेटा आदिका कारण घाइते भएका धेरै घटनाहरू घटिसकेका छन् । त्यस्ता खतरायुक्त जीव वा सामग्रीको सिधा सम्पर्कबाट टाढा रहनु र सुरक्षा सावधानीका उपायहरूको अभ्यास गर्नु (तपाईं) कामदारहरूका लागि आवश्यक छ ।

२) सुरक्षा संकेतहरू

कार्यक्षेत्रमा सुरक्षाका धेरै संकेतहरू राखिएका हुन्छन्, दुर्घटनाबाट बच्नका लागि त्यस्ता सुरक्षा संकेतका अर्थ बुझ्नु (तपाईं) कामदारहरूका लागि एकदमै महत्वपूर्ण हुन्छ । विभिन्न प्रकारका सुरक्षा संकेतहरूमध्ये केहीलाई जानकारीका लागि यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

यी सुरक्षा संकेतका सूची हामीले जीआईएस जेट ९१०४ (JIS Z9104) का सुरक्षा संकेतबाट लिएका हौं ।

निषेधात्मक संकेतहरू : यस्ता संकेतहरूले कुनै स्थानमा प्रवेश गर्न वा कुनै कार्य गर्न निषेध गर्दछ ।

आगो प्रतिबन्धित

प्रवेश नगर्नुहोस

मार्ग प्रतिबन्धित

चेतावनी संकेतहरू : यस्ता संकेतहरूले सम्भावित खतरायुक्त अवस्थाको चेतावनी दिने गर्दछ ।

विषाक्त पदार्थ

खस्नुको जोखिम

इलेक्ट्रिक झटका जोखिम

सुरक्षा स्थिति चिन्ह : आकस्मिक निकास, प्राथमिक उपचार (फस्ट एड) र स्ट्रेचर राखेको स्थान आदि को संकेत गर्दछ ।

आकस्मिक निकास

प्राथमिक उपचारको

सामान निकासी मार्ग

आगोबाट सुरक्षित रहने संकेतहरू : यस्ता संकेतहरूले आगलागी भइहालेमा आगो निभाउनेका लागि प्रयोग हुने फायरफाइटिङका सामग्रीहरू र ती सामग्रीहरू रहने स्थानको संकेत गर्दछ ।

आगो निभाउने उपकरण

फायर हाइड्रान्ट

अनिवार्य कार्य संकेतहरू : यस्ता संकेतहरूले कार्यक्षेत्रमा रहँदा अनुसरण गर्नुपर्ने कार्यका विषयमा निर्देश गर्दछ।

सुरक्षा हेलमेट लगाउनुहोस

मास्क लगाउनुहोस

सुरक्षा चश्मा लगाउनुहोस

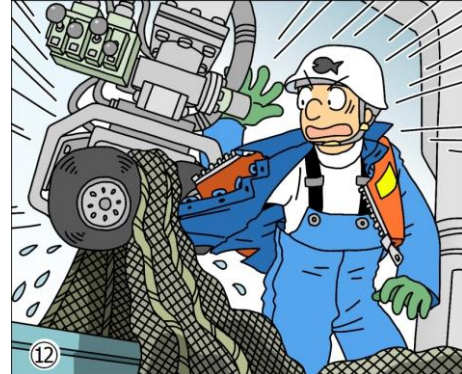
अन्य खतरनाक क्षेत्रहरू पहेंलो र कालो रंग वा डोरीले चिनो लगाइएको हुन्छ, जुन तल चित्रमा देखाएको छ ।

३. उपयुक्त कपडा र सुरक्षा उपकरणको प्रयोग गर्नुहोस ।

○ खुला बाहुला नेट होलरमा समातियो । ⑪

○ ज्याकेट रोलरमा समातियो । ⑫

(तपाईं) कामदार सदस्यहरूले कामको समयमा तोकिएको कपडा, सुरक्षा जुता र रबरका बुटहरू पहिरिनु आवश्यक हुन्छ ।
मेसिनमा अल्झाउने वा पक्रिने समस्याबाट बच्नका लागि बाहुलाजन्य कपडाका र ज्याकेटका टाँक (बटन) हरु बन्द गर्नुपर्दछ ।
कार्यक्षेत्रमा रहँदा लाइफ ज्याकेट, सुरक्षा बेल्ट, लाइफलाइन्स र हेलमेटजस्ता सुरक्षाजन्य उपकरणहरूको प्रयोग गर्नु अत्यावश्यक हुन्छ ।

○ सेफ्टी बेल्ट प्रयोग गर्दा तपाईंलाई थाहा हुनुपर्दछ कि डोरीअवशोषकको लम्बाई १ मिटर भन्दा बढि आवश्यक छ भनेर विचार गर्नु पर्छ ।

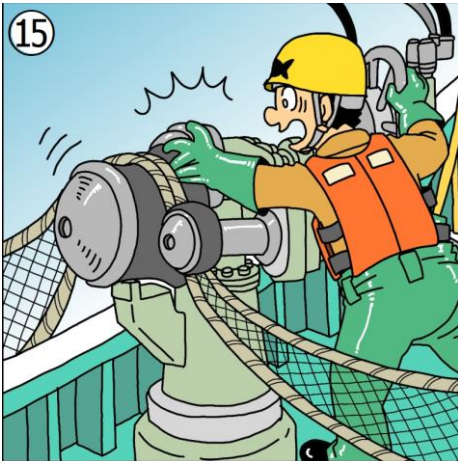

○ हेलमेटले उडने वा झर्ने वस्तुहरूबाट (तपाईं) कामदारहरूको टाउकोको रक्षा गर्दछ ।
मुहार ढाल (फेस सिल्ड) ले (तपाईंको) आँखा र अनुहारलाई माछा र माछा मार्ने विभिन्न उपकरणबाट बचाउँछ ।

○ रेनकोटको बाहुला र तुनाहरू सुरक्षित रूपमा जोडिएको हुनुपर्दछ । कार्यक्षेत्रमा प्रयोग हुने लाइफ ज्याकेट रेनकोट माथि लगाउनुपर्छ । ⑬

○ कार्यक्षेत्रमा जाँदा (तपाईंले) प्रयोग गर्ने रबर बुट वा सुरक्षा बुटहरूको प्रतिरोधात्मक ताउहरू (बुटको तल्लो भाग) सुरक्षित छ कि छैन भनी यकिन गर्नुहोस । (जस्तो कि रबर सुरक्षा बुटमा पैतालाको भागमा सिंथेटिक रेजिन वा स्टिल जडिएको हुन्छ, जसले आँलाहरूलाई बाह्य बलबाट जोगाउँदछ, यस्ता सामग्रीका बारेमा यकिन हुनुहोस ।) ⑭

○ पन्जाले (तपाईंको) हातलाई विभिन्न फोहोरमैला वा काटने चिथोर्ने वस्तुबाट सुरक्षित गराउँछ तर त्यही पन्जा राम्रोसँग नलगाएमा त्यसले मेसिनमा अल्झाउने र दुर्घटना निम्त्याउने हुन सक्दछ । ⑮

४. रोगहरु र तिनका रोकथामका उपायहरु ।

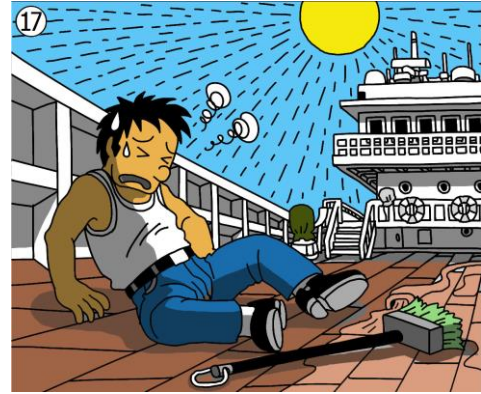
मस्त्य जहाजहरुमा दिनरातै काम गर्नुपर्ने हुन्छ । यस्तो अवस्थामा (तपाईं) कहिले दिनमा काम गरेर रातमा विश्राम गर्नुपर्ने हुन्छ त कहिले रातमा काम गरेर दिनमा विश्राम गर्नुपर्ने हुन्छ । कहिलेकाहीं थोरैमात्र आराम गरेर पुनः काम पनि सुरु गर्नुपर्ने हुनसक्छ । तर (तपाईंको) राम्रो स्वास्थ्य एवं बिरामी हुनबाट बच्नका लागि आराम एकदमै महत्वपूर्ण हुन्छ । जब तपाईं काममा हुनुहुन्छ, आफ्नो स्वास्थ्यलाई आफैले ध्यान दिनु पर्दछ । साथै, आफूसँगैका कामदारहरुलाई पनि आवश्यक हेरचाह गर्नुपर्दछ । यदि तपाईं अचानक बिरामी पर्नुभयो भने पनि जहाज तत्काल पोर्टमा फर्कन सक्दैन ।

जापानमा कम्पनीहरुले आफ्ना कामदारहरुलाई अनिवार्य रूपमा वार्षिक स्वास्थ्य जाँच गराउनु पर्दछ । (तपाईं पनि) यस्तो सुविधाबाट वञ्चित नहुनुहोस । समुद्री जहाजहरुको लागि वार्षिक चेकजाँचका अतिरिक्त, निःशुल्क स्वास्थ्य परामर्शको पनि व्यवस्था गरिएको हुन्छ, जुन तपाईंको नाविकको पकेट खातामा स्वास्थ्य प्रमाणपत्रको लागि आवश्यक छ । यस्तो चेकजाँच र परामर्शको व्यवस्था समुद्री यात्रा गर्नेहरुको लागि सुरक्षा सरसफाई अभियानको भागको रूपमा जहाजका कर्मचारीहरुलाई उपलब्ध गराइएको हुन्छ । यस्तो निःशुल्क सुरक्षा परामर्श हरेक सेप्टेम्बरमा आयोजना गरिन्छ ।

(१) तातो स्ट्रोक

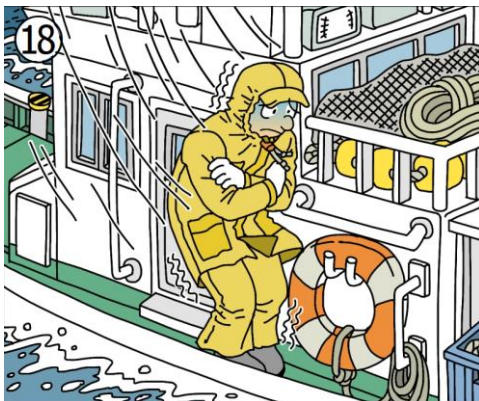
'ताप स्ट्रोक' डेक लगायत प्रत्यक्ष सूर्यको किरण मुनि वा तातो वातावरणमा काम गर्ने क्रममा हुन्छ । यसबाट बच्नका लागि (तपाईंको) शरीरमा बढीभन्दा बढी पानी र नुनको पूर्ति गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले त्यस्तो क्षेत्रमा काम गर्दैगर्दा तिर्खा नै नलागेपनि पानी खाइरहनु र शीतल ठाउँमा गई नियमित विश्राम लिनुपर्ने हुन्छ । यदि (तपाईंमा) निम्नानुसारका लक्षणहरु देखिए भने, (तपाईंलाई) 'ताप स्ट्रोक' भएको हुन सक्छ । ⑰

- १) चक्कर, हल्का टाउको दुखाइ भएमा (यसो भएमा शीतल ठाउँमा गएर आराम गर्नुहोस ।
- २) कमजोरी महसुस भएमा (यसो भएमा मेडिकल कोठामा जानुहोस ।
- ३) सीधा हिँडन अक्षम भएमा (यसो भएमा आपतकालीन यातायात बोलाउनुहोस ।

(२) हाइपोथर्मिया

हाइपोथर्मिया चिसो वर्षा, बतास, वा छालहरुको लामो जोखिमको कारणले हुने गर्दछ र यो रोग घातक पनि हुन सक्छ । यस्तो अवस्थामा चिसोका कारण टाउको दुख्ने हुन सक्छ, त्यसबाट बच्नका लागि शरीरलाई घाममा सुकाउने वा तातो केही पिएर तपाईंको शरीरलाई न्यानो पार्ने गर्नुपर्दछ ।

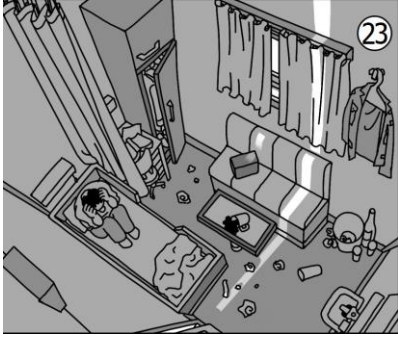
(3) संक्रामक रोगहरू

इन्फ्लुएन्जा, भाइरल गैस्ट्रोएन्टेरिटिसजस्ता संक्रामक रोगहरू जहाजभर क्षणभरमै र सजिलैसँग फैलन सक्दछ । यस्ता संक्रामक रोगबाट बच्न जहाजलाई सधैं सफा राख्नु महत्वपूर्ण हुन्छ । यस्ता रोगहरू खासगरी खाना र पानीका माध्यमबाट लाग्ने भएकाले विषाक्त खानाबाट बच्ने, जमेर बसेको पानी प्रयोग नगर्ने र स्वच्छ पानी पिउने, भान्साका भाँडाकुँडा र सरसामग्रीहरूलाई किटाणुरहित बनाउने आदि गर्नुपर्दछ । ⑳ ㉑

(४) ढाड दुख्ने

भारी अर्थात बढी वजनयुक्त वस्तुहरू उठाउँदा वा अप्ठ्यारो स्थितिमा काम गर्दा ढाड दुख्ने समस्या आइलाग्न सक्दछ । यसबाट बच्नका लागि गलत तरिकाबाट वस्तुहरू उठाउनबाट बच्नुहोस र बढी वजनयुक्त वस्तु उठाउनुपरेमा अन्य सदस्यहरूको समेत सहयोग लिनुहोस । ㉒

(५) मानसिक स्वास्थ्य

आफूलाई अलग महसुस गर्नाले डिप्रेसन जस्ता मानसिक विकारहरू निम्तिन सक्छ । तसर्थ प्रशस्त निद्रा र आराम प्राप्त गर्ने प्रयास गर्नुहोस । तपाईंको टोलीका सदस्यहरूसँग राम्रो कुराकानीले दैनिक तनाव कम गर्न पनि मद्दत गर्दछ । यदि तपाईं चिन्तामा हुनुहुन्छ, अनिद्राको अवस्थामा हुनुहुन्छ, वा आफूलाई अस्वस्थ महसुस गर्दै हुनुहुन्छ भने कृपया आफ्ना सुपरभाइजर वा अन्य सदस्यलाई निर्धक्क भन्नुहोस र परामर्श लिनुहोस । ㉓ ㉔ ㉕

५. आपतकालीन प्रक्रियाहरू

चालक दलका सदस्यहरूले आगलागी, बाढी, जहाजबाट मानिस खस्ने अवस्था, होल्डमा अक्सिजनको कमीलगायतका आपतकालीन अवस्थाहरूमा एकआसपमा मिलेर त्यस्ता अवस्थाको सामना गर्नुपर्दछ । यदि जहाज डुब्ने अवस्था आएमा, यो महत्वपूर्ण छ कि चालक दल सबै मिली सँगसँगै लाइफ्राफ्टहरू सुरुवात गर्न, जहाज खाली गर्न, र उद्धारका लागि प्रतीक्षा गर्नुपर्नेछ ।

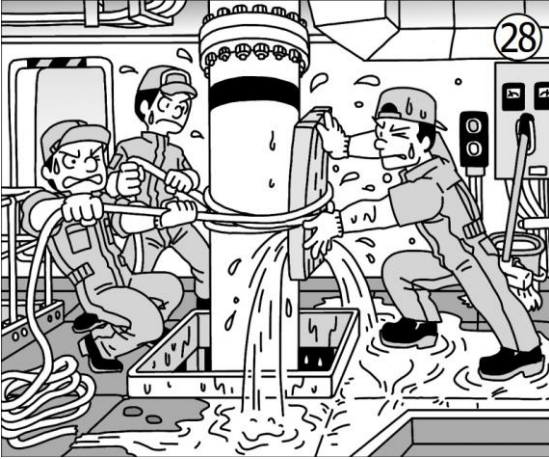
प्रत्येक चालक दलका सदस्यहरूलाई आपतकालीन स्थितिमा प्रदर्शन गर्नका लागि कामहरू दिइनेछ । जहाज चढाए पछि, तपाईंलाई तोकिएको कर्तव्यहरूको पुष्टि गर्नुहोस । त्यसैले यदि तपाईंलाई केही प्रश्नहरू छन भने कृपया तपाईंको पर्यवेक्षकलाई पहिलो चरणमा सोधेर त्यसबारेमा स्पष्ट हुनुहोस ।

कृपया आपतकालिन समयमा प्रयोग हुने संकेतहरू सम्झनुहोस । तपाईंले पाउनुपर्ने कार्यहरू पनि यकिन गर्नुहोस ।

तपाईंले पाउनुपर्ने कार्यहरू पनि यकिन गर्नुहोस् । तपाईंले आगो लागेको पत्ता लगाउनुहुँदा वा एक व्यक्ति तल खसेमा घटना पहिले देखेको भएतापनि, तपाईंको पहिलो कर्तव्य सबैलाई सूचित गर्ने हो, आफैं आगो निभाउने वा पानीमा डुबेको मान्छेलाई बचाउन प्रयास गर्ने होइन ।

- “समाल्नुहोस्” ②⑥
- “मान्छे खस्यो” भनेर पनि चिच्याउनुहोस् र काठको बाकसजस्ता फ्लोटेसन वस्तुहरू फालेर तत्काल सहयोग पनि गर्नुहोस् । ②⑦

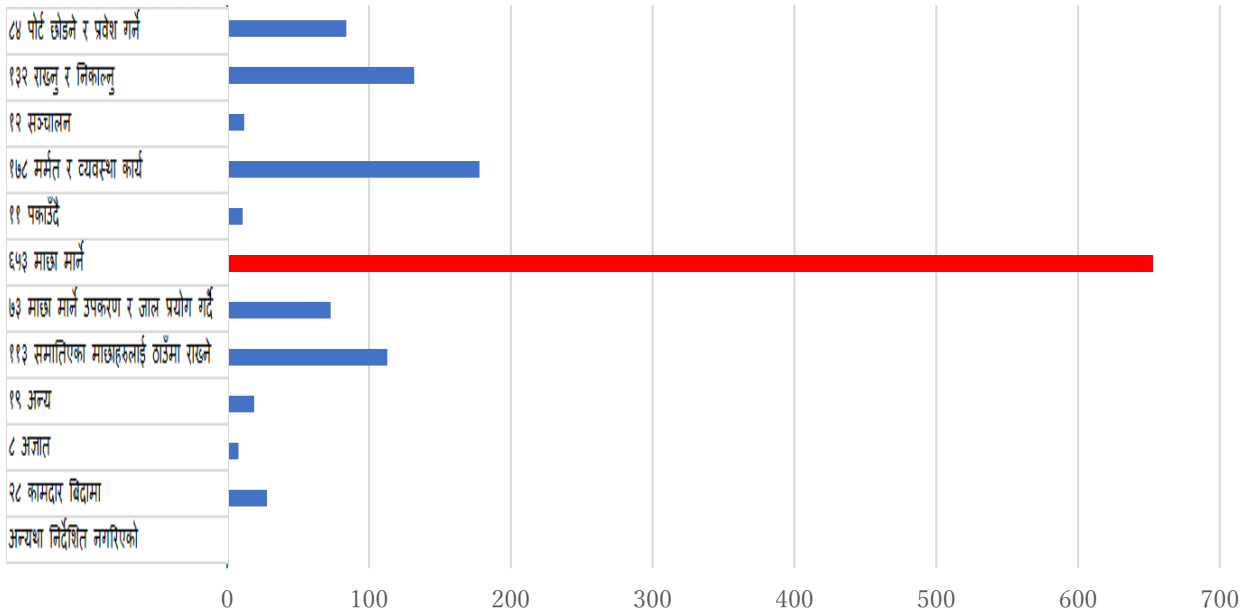

- समुद्री जल पाइपको प्वालको वरिपरि डोरीले बाधेर अस्थाई मर्मत गर्नुहोस् । ②⑧
- “आगो लाग्यो” भने प्रारम्भिक आगो निभाउनको लागि आगो निभाउन एजेन्ट स्प्रे को प्रयोग हावा चलेको विपरित दिशा बाट प्रयोग गर्नुहोला । ②⑨

- “मदत आउनेछ” ③⑩
- “मदत आयो” ③⑪

फिगर दुर्घटनाहरूको संख्या १३११ वटा (तीन वा धेरै दिनको लागि कार्य गर्न नसकेको)

२०१४ — २०१७ नाविक कानूनको धारा १११ अन्तर्गत रिपोर्टबाट प्राप्त जरिएको तथ्याडक ।

६. जहाजमा काम गर्दा प्रयोग गर्नु पर्ने सुरक्षा उपायहरू

धेरै जहाज दुर्घटनाहरू माछा मार्ने कार्यको क्रममा हुन्छन् ।

१). समातिनु र अडकिनु

माछा मार्ने जहाजहरू शक्तिशाली मेसिन उपकरणहरू जस्तै माछा मार्ने उपकरणहरूले सुसज्जित हुन्छन् । कसैसँग सम्पर्क रोक्नको लागि कभर र गार्डहरू हुन्छन्, जे होस, तिनीहरू आफैँ राखिँदैनन्, जब तिनीहरूमा अवरोध आउँछ, आपतकालीन स्टप बटन कसैले दबाउनुपर्दछ ।

धेरै घटनाहरू घटेका छन्, जसमा चालक दलका सदस्यहरू माछा मार्ने उपकरणमा अडकिएका थिए, जसको परिणामस्वरूप शारीरिक चोटहरू लागेका थिए ।

घटना १: जोडले तन्काउने क्रममा, एक सदस्य जसले सिल्डको साथ जाल बन्डल गरिरहेको थियो, उसको देब्रे हात सिल्डमा अल्झियो र माथितिर तानियो. जालहरू बन्डल गर्ने कार्य दुई चालक सदस्यहरूले गरेका थिए । ③२

कारण: चालक सदस्यहरूले एक अर्कामा नजर राखेका थिएनन् । विन्चको संकेत पुष्टि बिना दिएको थियो ।

रोकथाम गर्ने उपायहरू: धेरै चालक दलका सदस्यहरूसँग काम गर्दा, तपाईं हतारमा हुनुहुन्छ भने पनि तपाईंले एक अर्काको कार्य र शर्तमा ध्यान दिन आवश्यक छ र सुरक्षा जाँच गर्नुपर्दछ ।

घटना २: एक चालक सदस्यले नराम्रो मौसममा नेट हौलर प्रयोग गर्दै थिए । जब जहाज नरामरी हल्लियो, सदस्यले सन्तुलन गुमाए र त्यसपछि उनको रेनकोटको बाहुला नेट हौलरमा अडकियो, परिणामस्वरूप उनको देब्रे हात यसमा तानियो ।

कारण: सन्तुलन गुमाएर रोलर समयमा रोकन सकिएन ।

रोकथाम गर्ने उपाय: असहज मौसममा काम गर्दा चालक दलका सदस्यहरूसँग आफ्नो सन्तुलन गुमाउनबाट रोकनको लागि स्थिर अवस्था हुनुपर्दछ, र सम्भव भएसम्म चल्तिरहेको मेसिनको नजिक जानुहुँदैन र आपतकालीन अवस्थामा रोकन सक्नुपर्दछ ।

२) अप्रत्याशित प्रतिक्रियाहरू र अप्राकृतिक कार्य।

यसअन्तर्गत भारी वस्तुहरू उठाउँदा ढाड दुख्नु, मांसपेशी दुख्नु एवं अप्राकृतिक स्थितिमा काम गर्दा हाडहरू मर्किनु वा भाँचिनु आदि पर्दछन । प्रायः माछा मार्ने गतिविधिका दौरान विभिन्न उपकरणहरूको प्रयोग गर्दा यस्ता समस्याहरू देखा पर्दछन ।

घटना १: जहाजका चालक दलका सदस्यले ३० किलोको टोकरी उठाउन र त्यसलाई खन्याउन कोसिस गरिरहेका थिए । जब जहाज तीव्र गतिमा अघि बढ्न थाल्यो, ती चालक सदस्यले सन्तुलन गुमाए र उनको दाइने हात मर्कियो ।

कारण: चालक सदस्यले भारी वस्तुलाई आफैँ एकलै उठाइरहेका थिए, जहाज तीव्र गतिमा चल्न थालेपछि उनले आफ्नो सन्तुलन गुमाए ।

रोकथाम गर्ने उपाय: यो मनन गर्नु जरुरी छ कि जहाजमा काम गर्नु भूमिमा काम गर्नुभन्दा निकै फरक छ । भारी वस्तुहरू दुई वा बढी चालक सदस्यहरूसँग मिलाएर बोक्नुपर्दछ । चालक सदस्यहरू अचानक जहाज आवागमनका लागि सचेत हुनुपर्दछ ।

(तपाईंलाई सन्चो नभएमा बाँकी सदस्यहरूलाई पनि गम्भीर असर गर्दछ, त्यसैले कृपया नसकी-नसकी काम नगर्नुहोस र मद्दत माग्नेका लागि कुनै अफठयारो नमान्नुहोस ।)

घटना २: माछा मार्ने क्रममा डेकमा बसेर बोनिटो माछा तानिरहेको बेला माछा अँकुस बाट एक्कासी फुत्कीएर, माछा मार्ने बेक्ति पछाडि लड्न खोज्छ । त्यसपछि आफ्नो खुट्टालाई सन्तुलनमा राख्न नसकेकोहुनाले उसको दाहिने कम्मर सर्कियो।

कारण: चालक दलका सदस्यले माछा बाहिर आउने सम्भावनाको बारेमा सोचेनन र आफूले पनि ध्यान दिएनन ।

रोकथाम गर्ने उपाय: माछा मार्ने क्रममा माछा जालबाट जुनसुकै फुत्कन सक्छ, हुक खुकुलो भएर माछा डेकतर्फ तान्दै गर्दा लाइन तोडिन सक्छ । तसर्थ (तपाईंले) आफ्नो गतिलाई स्थिर र सतर्क राख्नुहोस । सामान्यतया खुट्टाहरू पानी भित्र रामरी खडा गर्नुहोस ।

३) लडनु

डेक क्षेत्र तथा सतहका अन्य क्षेत्रमा चिप्लिएर वा ठोकिएर लडन सक्ने सम्भावना हुन्छ । डेक क्षेत्रहरूमा वा अन्य सतहहरूमा चिप्लनका कारणले चोटपटक वा मृत्युसमेत हुन सक्छ ।

घटना: खानाका सामानहरू लोड गर्ने क्रममा, चालक दलका सदस्य चिप्लिएर र डेकबाट लडे र उनको दाहिने घुँडांमा चोट लाग्यो ।

③६

कारण: जहाज पोर्टमा थियो र स्थिर थियो, त्यसैले चालक सदस्यले हिँडने क्रममा ध्यान दिएनन ।

रोकथाम गर्ने उपाय: माछा मार्ने डेकमा माछा घरको खोल्ने ठाउँ, फिसिड गियर आदि साँघुरो ठाउँहरूमा रहेका हुन्छन । जहाज चलेको छैन वा स्थिर रूपमै छ भने पनि (तपाईं) आफ्नो खुट्टासँग सावधान हुनुहोस र आफ्नो आँखाले नदेख्ने गरी सामान नबोक्नुहोस ।

४) जहाजबाट पानीमा खसेको।

प्रायजसो जहाजबाट पानीमा खस्नु कारण चिप्लिनु, जहाजको गतिले गर्दा पानीमा फालिनु, माछा मार्ने उपकरण वा जालमा अल्झिनु वा छालले बगाउनु आदि हुन । यी मृत्युका प्रमुख कारणहरू पनि हुन ।

धेरैजसो घटनाहरू माछा मार्ने गतिविधिहरूमा देखा परेका छन । रक्सी खाएर मातिएको बेला, चालक सदस्यहरू जहाजको कुनाबाट पिसाब गर्ने क्रममा वा जहाज र भूमिको बीचमा जाँदा पानीमा खसेका बढी उदाहरण छन । यस प्रकारका घटना धेरै पटक घटिसकेका छन तर कसैले नदेखेका कारण घटनाका वास्तविक कारण धेरैजसो अस्पष्ट छन ।

घटना १: जालहरू फाल्ने क्रममा, फिसिंग गियर जस्तै फ्लोट, डोरी, जाल, इत्यादिहरू एक पछि अर्को गर्दै फालिँदै थिए । जब अन्तिम डोरी बाहिर फालियो, एक चालक सदस्य डोरीमा चिप्लिएर खसे र हराए । ③७

कारण: चालक सदस्य डोरीको नजिक रहेर काम गरिरहेका थिए र त्यस्तो डोरी चिप्लने ठाउँबाट फालिएको थियो । चालक सदस्यहरूले एक-अर्काको कार्यस्थितिलाई ध्यान दिएका थिएनन ।

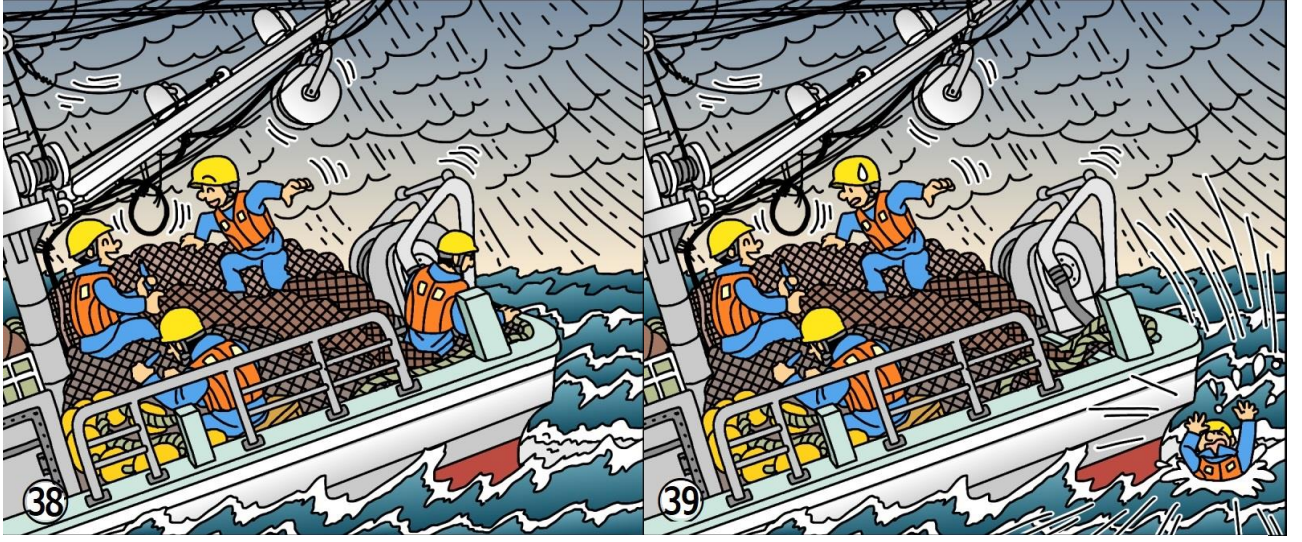
रोकथाम उपाय: चिप्लने क्षेत्रहरूमा चिप्लने सम्भावना भइरहने भएकाले विशेष सावधानी अपनाउनुपर्दछ । चालक सदस्यहरूले नचिप्लने जुता लगाउनुपर्छ, डोरीमाथि बस्न र डोरीमा खुट्टा राख्नुहुँदैन । काम गरिरहेका बेलामा चालक सदस्यहरूले एक-अर्काको कार्यस्थितिलाई राम्रोसँग नियाल्नुपर्दछ र स्पष्ट संकेतको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

घटना २: एक सदस्य काम सकिएपछि जाल मिलाउँदै थिए, उनले आफ्नो सन्तुलन गुमाए र समुद्रमा खसेर त्यही हराए । ③८

③९

कारण: चालक सदस्य असहज क्षेत्रमा एकलै कार्य गरिरहेका थिए । जहाजको चालले गर्दा उनले आफ्नो सन्तुलन गुमाए, समाउनका लागि त्यहाँ कुनै रेलिड वा दस्ता थिएन र पानीमा खसे ।

रोकथाम गर्ने उपाय: जालले ढाकिएको डेकलगायत असहज क्षेत्रहरूमा काम गर्दा (तपाईंले) आफ्नो शरीरको स्थितिमा ध्यान दिनु आवश्यक छ । तपाईंले सन्तुलन गुमाउँदा समाउने कुनै आधार वा सामान त्यहाँ हुनु आवश्यक हुन्छ । कानून अनुसार डेकमा काम गर्दा, सधैं लाइफलाइन वा लाइफ ज्याकेट लगाउनु आवश्यक छ ।

२ जलीयकृषि (एक्वाकल्चर) उद्योग

१. जलीयकृषि (एक्वाकल्चर) उद्योगमा काम गर्दा ध्यान दिनुहोस

जलीयकृषि उद्योगमा काम गर्नेहरूले जहाजमा काम गर्दा यी कुराहरूलाई सदैव मनन गर्नुपर्दछ :
⇒कृपयाअंक१, ३२४पढ्नुहोस।

२. जलीयकृषि (एक्वाकल्चर) उद्योगमा अपनाउनु पर्ने सुरक्षा उपायहरू ।

घटना १: धुने ठाउँको भुईँ भिजेको थाहा नपाउँदै, एक कामदार हतारमा दौडिए, त्यसैले उनी चिप्लिएर आफ्नो नाडी भाँचियो। ④०

कारण: भुईँ भिजेको थियो र कामदार दौडिरहेको थियो ।

रोकथाम गर्ने उपाय : चिसो भुईँमा चिप्लने सम्भावना हुन्छ, त्यस्तो क्षेत्रमा हिँड्दा नचिप्लने जुता लगाउनुपर्छ र दौडिनु हुँदैन ।

घटना २: सेलफिस सार्न प्रयोग गरिने कन्भेयर बेल्टको घुम्ने भागमा फोहोर हटाउन एक कामदारले कोसिस गर्दा उनको हात मेसिनमा समातियो । ④१

कारण: (उनले) मेसिन बन्द नगरी फोहोर हटाउने प्रयास गरे ।

रोकथाम गर्ने उपाय : मेसिनलाई एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सार्दा वा सफा गर्दा सधैं जहिले पनि बन्द गर्नुहोस ।

